

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΤΟ ΓΙΟΦΥΡΙ ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ

Σχολική Βαθμίδα	Αντικείμενο	Ενότητα	Διάρκεια
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Νεοελληνική Λογοτεχνία (Δημοτικό Τραγούδι)	Η Παραλογή: Θυσία και Καθήκον	1-2 διδακτικές ώρες

Α. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ & ΣΤΟΧΟΙ

Θέμα

Η ανάγκη της **θυσίας της ατομικής ευτυχίας** (της γυναίκας του Πρωτομάστορα και κατ' επέκταση του ίδιου) για την **ωφέλεια του κοινωνικού συνόλου** (χτίσιμο του γεφυριού για την οδική επικοινωνία).

Κατηγορία Τραγουδιού

Το τραγούδι ανήκει στα **δημοτικά τραγούδια** και συγκεκριμένα στις **παραλογές**.

Γνωστικοί Στόχοι (Οι μαθητές να είναι σε θέση να):

- Ορίσουν την **Παραλογή** ως πολύστιχο αφηγηματικό τραγούδι με ολοκληρωμένη υπόθεση, μαγικά στοιχεία και συνήθως δραματικό τέλος.
- Αναγνωρίσουν τα **τυπικά γνωρίσματα** του δημοτικού τραγουδιού, όπως ο ιαμβικός δεκαπεντασύλλαβος, οι υπερβολές, οι προσωποποιήσεις και ο διάλογος.
- Προσδιορίσουν τις **τέσσερις αφηγηματικές ενότητες** και τη δομή της τραγωδίας (Πρόβλημα – Λύση/Θυσία – Κατάρα – Μεταστροφή/Ευχή).
- Αναλύσουν τον **ρόλο των βασικών χαρακτήρων** (Πρωτομάστορας, Λυγερή, Πουλάκι) και τα συναισθήματά τους.

Συναισθηματικοί Στόχοι:

- Να προβληματιστούν σχετικά με το **διαχρονικό δίλημμα** της σύγκρουσης μεταξύ **αγάπης/συναισθήματος** και **χρέους/καθήκοντος** (το θέλω vs. το πρέπει).
- Να κατανοήσουν τη **δύναμη ψυχής** της Λυγερής που οδηγεί στη μετατροπή της κατάρας σε ευχή.

Β. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Εισαγωγή: Το Πρόβλημα και η Απελπισία (1η Ενότητα)

- Παρουσίαση:** Αναφορά στην εμβληματική φύση του τραγουδιού και την κατηγορία του (Παραλογή).

- **Ανάλυση Προβλήματος:** Σαράντα πέντε μάστοροι και εξήντα μαθητάδες προσπαθούν να χτίσουν το Γιοφύρι, αλλά ό,τι χτίζουν την ημέρα, γκρεμίζεται μυστηριωδώς το βράδυ.
 - *Τεχνικές:* Επισήμανση της **υπερβολής** (μεγάλος αριθμός εργατών) που τονίζει το μέγεθος και την αδυναμία του έργου. Η καθημερινή καταστροφή σφυροκοπά την τραγικότητα.

2. Η Αποκάλυψη του Μοιραίου και το Δίλημμα (2η Ενότητα)

- **Το Υπερφυσικό Στοιχείο:** Εμφάνιση του **πουλιού** (προσωποποίηση) που μιλάει ανθρώπινα.
- **Η Αποκάλυψη της Λύσης:** Το πουλάκι αποκαλύπτει ότι για να στεριώσει το γεφύρι, πρέπει να θυσιαστεί (να χτιστεί στα θεμέλια) η γυναίκα του Πρωτομάστορα.
- **Ο Ρόλος του Πουλιού:** Διπλός ρόλος: **εντολοδόχος της μοίρας** (αποκαλύπτει τη λύση) και **αγγελιαφόρος** (μεταφέρει το μήνυμα).
- **Το Δίλημμα του Πρωτομάστορα:** Ανάλυση της **τραγικής σύγκρουσης** (Αγάπη/Συναίσθημα εναντίον Χρέους/Καθήκοντος). Ο Πρωτομάστορας πέφτει «του θανάτου» από απόγνωση.
- **Η Ειρωνεία:** Ο Πρωτομάστορας ζητάει από το πουλί να μεταφέρει το μήνυμα «**αργά**» (ελπίζοντας να παρατείνει τη ζωή της), αλλά το πουλί ως όργανο της μοίρας το μεταφέρει «**γοργά**», επιταχύνοντας το μοιραίο.

3. Η Θυσία και η Κατάρα (3η Ενότητα)

- **Η Αφιξη της Λυγερής:** Παρουσίαση της Λυγερής ως **αθώας, χαρούμενης και υπάκουης**.
- **Η Εξαπάτηση:** Με πρόφαση ένα χαμένο δαχτυλίδι, η Λυγερή κατεβαίνει στα θεμέλια.
- **Το Χτίσιμο:** Οι μάστορες την χτίζουν ζωντανή, με τον Πρωτομάστορα να ρίχνει έναν μεγάλο λίθο, υποτασμένος πλήρως στο μοιραίο.
- **Αγωνία και Αγανάκτηση:** Η Λυγερή βιώνει **πανικό** και **αγωνία** και καταριέται το γεφύρι και τους διαβάτες (σχήμα του αδυνάτου: «αν τρέμουν τ' άγρια βουνά, να τρέμει το γιοφύρι»).

4. Η Μεταστροφή: Από την Κατάρα στην Ευχή (4η Ενότητα)

- **Η Αδερφική Αγάπη:** Η Λυγερή, παρά τον πόνο, σκέφτεται την μικρή της αδερφή.
- **Η Μετατροπή:** Η κατάρα μετατρέπεται σε **ευχή** για να στέκει το γεφύρι γερό.

- ο *Συζήτηση*: Αυτή η μεταστροφή δείχνει μια **ανώτερη κατανόηση** της σημασίας της θυσίας της και μια απίστευτη δύναμη ψυχής.

Γ. ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

1. Τεχνικές και Δομή

- **Ρυθμός**: Ιαμβικός δεκαπεντασύλλαβος, που δίνει έναν κυματιστό ρυθμό και βοηθά στην απομνημόνευση.
- **Αφήγηση**: **Ετεροδιηγητικός** (δεν συμμετέχει) και **παντογνώστης** αφηγητής.
- **Διάλογος**: Η εναλλαγή αφήγησης και διαλόγου προσδίδει **ζωντάνια** και **θεατρικότητα**.
- **Συμβολισμοί**: Χρήση της **αριθμιάς** (π.χ. 3, 9, 40).

2. Δραστηριότητες Εμπέδωσης (Βασισμένες στις προτεινόμενες δραστηριότητες)

1. **Ημερολόγιο**: Να υποθέσουν ότι είναι ο Πρωτομάστορας και να καταγράψουν στο ημερολόγιό τους (σε α' πρόσωπο) τα γεγονότα και τα συναισθήματά τους.
2. **Δραματοποίηση**: Να μετατρέψουν το κείμενο σε διάλογο με σκοπό τη δραματοποίηση.
3. **Συνέντευξη**: Να υποθέσουν ότι είναι δημοσιογράφοι και να πάρουν συνέντευξη από τον Πρωτομάστορα μετά τη θυσία.
4. **Κείμενο Καζαντζάκη**: Μελέτη αποσπασμάτων για την έννοια της **ευθύνης** (Ν. Καζαντζάκης, *Ασκητική*), συγκρίνοντας το βάρος της ευθύνης του Πρωτομάστορα.

3. Υλικά & Πόροι

- Το κείμενο του δημοτικού τραγουδιού.
- Οπτικοποίηση του θρύλου μέσω βίντεο (όπως προτείνονται στις πηγές).

Η ιστορία του Γιοφυριού της Άρτας λειτουργεί ως μια σκληρή **παραβολή** ή **αρχετυπικό δίλημμα**. Αν η γνώση είναι ένας ποταμός που πρέπει να διασχίσουμε, τότε η θυσία της Λυγερής είναι **το θεμέλιο του γεφυριού**, που επιτρέπει στη γνώση να στεριώσει και να γίνει προσβάσιμη σε όλους (το συλλογικό όφελος), ακόμα κι αν το κόστος για την οικοδόμηση του (τον Πρωτομάστορα) ήταν αφάνταστα βαρύ.